

Vår dato: 20.01.26

Vår ref.: 26/011-800

Deres ref.:

Buskerud fylkeskommune
Ved Kari Larsen & Gunhild Hansen

ÅRSRAPPORT FOR KOORDINERING AV PRIVATARKIV I BUSKERUD 2025

Vestfoldarkivet er fylkeskoordinerende institusjon (50% stilling) for privatarkivarbeidet i Buskerud fylke. I henhold til inngått avtale skal det rapporteres hvert halvår, med ett møte og en årsrapport.

KOORDINERINGSARBEIDET

I arbeidet som koordinerende institusjon er målet helhetlig samfunnsdokumentasjon. Vestfoldarkivet skal påse at viktige privatarkiv blir bevart for ettertiden. Bevaringsplan for privatarkiv (2019) og Arkivverkets nasjonale strategi for privatarkivarbeidet (2019-2023) ligger til grunn for arbeidet. Vestfoldarkivet veileder i alle arkivfaglige spørsmål og arrangerer kurs og nettverksmøter. Som koordinator samarbeider Vestfoldarkivet med ABM-institusjoner og lokalhistoriske arkiv og er i dialog med bedrifter som legger ned virksomheten. Dette for å sikre at historiske arkiver ikke skal gå tapt. Vestfoldarkivet har oversikt over hvem som bevarer hva av historiske arkiver og knytter kontakter mellom bevaringsinstitusjonene i fylket. Arkivverket er en viktig samarbeidspartner og nasjonal koordinator. Fokusområdene i bevaringsplanen prioriteres i koordineringsarbeidet. I 2025 har Vestfoldarkivet brukt ekstra ressurser på fotobevaring, fordi det er store skader i materialet i flere av samlingene i fylket. Fotoarkivar Rune Sørli har bidratt med kompetanse, kurs og ordning. Se eget punkt.

BEVARINGSPLAN FOR PRIVATARKIV – TILTAK FOR INNSAMLING.

Bevaringsplan for privatarkiv i Buskerud (<https://vestfoldmuseene.no/vestfoldarkivet/for-buskerud/>) ble ferdigstilt i august 2019 og vedtatt i HUKIF i september. Planen er utarbeidet med støtte fra Buskerud fylkeskommune og Arkivverket. Bevaringsplanarbeidet har sammenfalt med både samlingsforvaltningsplan for museene og regionsreformen. Viktige samarbeidspartnere har derfor vært museenes prosjektgruppe, samt arkiv- og museumsinstitusjonene i Akershus og Østfold. Planene fra Buskerud, Akershus og Østfold

har et felles kapittel som tar for seg utfordringene med privatarkivarbeidet i Viken – med fokus på mangfold, depot og digitalt skapte arkiver.

Hovedmålet med bevaringsplanen er at den skal bidra til helhetlig samfunnsdokumentasjon for Buskerud og ligge til grunn for innsamling av bevaringsverdige arkiver. Planen peker også på manglende depot, kompetanse og ressurser for privatarkiv i fylket og er derfor førende for arbeidet med fellesmagasin og fellestjenester.

Bevaringsplanen skisserer utfordringer, konsekvenser og forslag til løsninger for å nå målet om helhetlig dokumentasjon og depot for privatarkivene i fylket. Det jobbes med ulike prosjekter i Buskerud – med innsamling, bevaring og formidling.

Prioriterte fokusområder i planen for Buskerud, videreføres inn i et fellesmagasin og/eller en avdeling for arkiv/fylkesarkiv/regionsarkiv:

- Samle inn og bevare arkiver etter privat næringsliv og foreningslivet – etter 1975
- Sikre arkiver etter det kulturelle mangfoldet
- Turisme og nye næringer
- Sikre privatarkiv med rettighetsdokumentasjon (private barnehjem, skoler og institusjoner).
- Gjøre privatarkivene tilgjengelige på Arkivportalen og Digitalarkivet
- Sikre digitalt skapte arkiver

ARKIVPROSJEKTER – MED UTG.PKT I FOKUSOMÅRDENE BEVARINGSPLANEN

Mitt Drammen – nye stemmer i arkivet

I samarbeid med Drammen byarkiv har Vestfoldarkivet etablert et innsamling- og dokumentasjonsprosjekt for Drammen og omegn, med utvidelse til resten av fylket i 2026. Hovedfokuset er på mangfoldet i foreningslivet, i arbeidslivet og på viktige nøkkelpersoner og miljøer i byen. Det blir gjort og planlegges intervjuer av enkeltpersoner og grupper – hvis ikke bevarte arkiver foreligger. Dette er et treårig innsamlings- og formidlingsprosjekt for Drammen, men utvides til resten av fylket i 2026 – med innsamling og dokumentasjon i første omgang, av det kurdiske miljøet.

Mette Indrehus (DKS i BFK) og Nina Bratland, konservator og fotoarkivar på Teknisk museum, er med i arbeidsgruppa for Mitt Drammen.

Samarbeidspartnere i 2025:

- Drammen byarkiv (bevaring av papirbaserte arkiver og digitale filer, samt publisering på Arkivportalen og Digitalarkivet)
- Drammens museum (utstilling i Sjøboden om arkiver og dokumentasjon fra Drammen, og et fotodokumentasjonsprosjekt på Drammen videregående – med Eivind Lentz og elever)
- Interkultur Drammen
- Kunst og kultur i Drammen kommune

- DKS Buskerud
- Billedkunstnere Eivind Lentz (er ansvarlig for fotodokumentasjonsprosjektet i videregående skole)
- Billedkunstner Erik Hesby (gjør opptak, filmer og redigerer filer)
- Drammen videregående (elever har bidratt med rundt 1000 fotografier til samlingen)
- Skeivt Arkiv (har ansvar for bevaring av skeiv historie)
- Kirkelig dialogsentre og Ivar Flaten (avlevert digitale filer med 180 samtaler)
- Fotograf Nina Holtan (fotografert, dokumentert og intervjuet innbyggere fra det flerkulturelle Drammen)

Bakgrunn: Kartleggingen i forbindelse med bevaringsplanarbeidet for Buskerud, viser at mangfoldet i fylkets befolkning ikke avspeiles i det bevarte arkivmaterialet. Et av fokusområdene i bevaringsplanen, er derfor å sikre arkiver etter det kulturelle mangfoldet i befolkningen, i foreningslivet og i arbeidslivet. Innsamlingsprosjektet starter i Drammen – og med en utstilling i Sjøboden.

Utstillingen «Mitt Drammen» som åpnet til Kulturytring i juni 2025, markerte starten på innsamling- og dokumentasjonsprosjektet. Utstillingen er todelt og består av fotodokumentasjon av innbyggere/elever og byen, og en arkivfaglig del som formidler viktigheten av arkiv og demokrati. I denne delen formidles blant annet Verdenserklæringen om arkiver, rettighetsdokumentasjon, bevarte arkiver etter organisasjoner og næringer og hvilke type arkiver og dokumentasjon Drammen og Buskerud mangler i bestanden. I fotodokumentasjonsdelen har vi inngått et samarbeid med billedkunstner og fotograf Eivind Lentz. Lentz har utviklet metodikk og en applikasjon for fotodokumentasjon gjennom skoleprosjekter. Det er samme metodikk vi prøver ut på et utvalg av Drammens befolkning og på skoleklasser gjennom Den kulturelle skolesekken.

Fire bildetema + Drammens befolkning, skaper dyp lokal innsikt. Enkeltpersoner skal besvare fire bilde spørsmål ved å ta bilder med sitt mobilkamera. De fire temaene er: Deg, maten din, hverdagen din og ditt Drammen. De fotografiske svarene/bildene utgjør en selvpresentasjon, og tolket som en helhet vil bildene skape en samlet fortelling om personens rolle i sitt miljø. Deltakeres samlede fotopresentasjoner vil synliggjøre en fortelling om Drammen og om vår tid.

Utstillingen har vært åpen seks helger i sommerhalvåret og en helg under kulturminneverndagene, med rundt 900 besøkende. Koordinator Ann Tove Manshaus har vært til stedet en helg og knyttet nye kontakter til prosjektet. Utstillingen skal stå i tre år – med noe utskifting av innhold.

Samarbeid med Kirkelig dialogsentre

Det ble etablert kontakt mellom Kirkelig dialogsentre i Drammen og Vestfoldarkivet, etter at arbeidsgruppa for Mitt Drammen stod på stand på Globusfestivalen. Det har vært flere møter mellom Vestfoldarkivet (Drammen byarkiv, Drammens museum) og prest/dialogprest Karoline Faber og Ivar Flaten om bevaring av samtaler/podcaster (180) av et bredt utvalg av

Drammens befolkning. De digitale samtalene skal bevares for ettertiden i Drammen byarkiv. Et utvalg ble vist i utstillingen Mitt Drammen i Sjøboden, Drammens museum.

<https://kirkeligdialogsenter.no/drammen/aktiviteter/podkast>

Samarbeid med fotograf Nina Holtan

Fotograf og dokumentarist, Nina Holtan, står bak boken Drammensere:

<https://ninaholtan.no/drammensere>

Drammensere inneholder 80 svart/hvitt portretter av drammensere med ulik og unik etnisk bakgrunn. Nina har møtt og sett drammenserne, fotografert dem og latt dem fortelle sin egen historie. Det diskuteres nå på hvilken måte samlingen/deler av samlingen med intervjuer kan inngå i prosjektet Mitt Drammen. Både med tanke på bevaring og formidling i utstillingen i Sjøboden.

Dokumentasjon av barselavdelingen på gamle Drammen sykehus

I forbindelse med nedleggelsen av Drammen sykehus, har Vestfoldarkivet fått en henvendelse fra Hilde Eriksen, leder for Kunst og Kulturavdelingen i Drammen kommune, om å dokumentere barselavdelingen – nedskrevne minner på veggene og intervju med jordmødre og kvinner som har født på avdelingen. Ansatte ved barselavdelingen i Drammen har stor kompetanse på det flerkulturelle Drammen. En arbeidsgruppe er nedsatt og det planlegges en befaring i starten av 2026 – før sykehuset rives.

Kurdisk arkiv for Buskerud/Østlandsområdet

Høsten 2025 ble Vestfoldarkivet kontaktet av Chalak Kadri, kurder bosatt i Hønefoss, om muligheten for å etablere et Kurdisk arkiv i Buskerud. Målet er å samle inn arkiver og å dokumentere kurdernes kultur og historie i Buskerud gjennom intervjuer, film og foto. Prosjektet vil være en pilot for et Kurdisk arkiv i Buskerud, med mulighet for utvidelse i regionen. Kadri og Manshaus har hatt flere møter, også med Oslo byarkiv og Museene i Akershus. Det samarbeides om en søknad til Unesco for å etablere et Kurdisk arkiv i Buskerud/regionen.

Buskerud bondelag

I 2024 ble Ann Tove Manshaus kontaktet av seniorrådgiver Ole Andreas Lilloe-Olsen for avlevering av de historiske arkivene etter Buskerud bondelag. Buskerud bondelag skulle flytte inn i nye lokaler, det var derfor viktig å finne en løsning for arkivene. Det ble gjort en befaring og en foreløpig kartlegging av arkivene etter Buskerud bondelag, Buskerud bygdekvinneforbund, Buskerud bygdeungdomslag og Bygdefolkets studieforbund. Dette er alle arkiver som dokumenterer en viktig primærnæring i Buskerud og som skal bevares for ettertiden. Utfordringen i Buskerud er mangel på sikre magasiner for privatarkiver. I desember 2025 ble arkivene avlevert til Vestfoldarkivet for ordning og katalogisering. Hvor arkivene skal bevares midlertidig, før fellesmagasinet er etablert, er ikke avgjort. Det diskuteres om arkivene skal til IKA Kongsberg.

Tradisjonsmateriale og folkemusikk

Folkemusikkarkivar, Kristian Juel, har bidratt med kompetanse om digitalisering og publisering av tradisjonsmateriale på Folkemusikksenteret i Sigdal. I september hadde vi et

arbeidsmøte for å diskutere digitalisering, registrering og tilgjengeliggjøring av lydfiler, og en mulig søknad om støtte til en prosjektstilling. Med på møtet var Åshild Wetterhus, Even Grimelid, Kristian Juel og Ann Tove Manshaus.

Privatarkivene på Lågdalsmuseet

Lågdalsmuseet ønsker hjelp til å grovsortere og lage en plan for ordning og tilgjengeliggjøring av privatarkivene på museet. Arbeidet har startet opp og det jobbes med en søknad for støtte.

Avlevering av alle privatarkivene fra Øvre Eiker Arkiv (100 arkiver)

I februar 2025 avleverte Øvre Eiker Arkiv 80 hyllemeter med privatarkiv til Vestfoldarkivet. Dette fordi Buskerud ikke har depot til privatarkiv i fylket. Arkivene har stått plassert i uegnede lokaler og ble derfor avlevert for å sikre dokumentasjonen. Arkivene er ordnet og katalogisert, og tilgjengelige for bruk på Vestfoldarkivets lesesal.

https://www.arkivportalen.no/contributor/no-BU_arkiv_000000002953

Oslofjorden friluftsråd

Oslofjorden friluftsråd har tatt kontakt med Arkivverket, fordi de ønsker hjelp med å ordne 70 hyllemeter med arkiv, og finne en ordning for bevaring. Saken ble løftet frem på fylkeskoordinerende institusjonsmøte i august 2025.

Foreningen ble etablert i 1933. Den drifter i dag 72 kystledhytter. Foreningen er den største av i alt 29 tilsvarende foreninger som alle er samlet under en nasjonal paraplyforening. Foreningen eies av fylkeskommuner (5) og kommuner (23) fra Hvaler via Oslo til Larvik. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom flere institusjoner – med Museene i Akershus som ansvarsinstitusjon.

KULTURYTRING

Vestfoldarkivet (Ann Tove Manshaus) bidro med sesjonen «Byens mangfold – arkivdokumentasjon av fellesskap og enkeltmennesker» i samarbeid med Giedre Jarulaitiene fra Drammen kommune. I tillegg deltok dialogprest Ivar Flaten, billedkunstner Eivind Lentz og arkivar Herman Birkeland Krohn-Dale fra Skeivt arkiv med innlegg og deltagelse i panelsamtale.

<https://www.kulturytring.no/arrangement/057-byens-mangfold-arkivdokumentasjon-av-fellesskap-og-enkeltmennesker/>

Arkivutstillingen «Mitt Drammen» åpnet under Kulturytring.

I regi av styrevervet i Blue Shield, deltok også Manshaus på en sesjon om «Kulturarv i krig og krise».

EXCEL, ASTA OG ARKIVPORTALEN

En prioritert koordineringsoppgave, er registrering og publisering av privatarkivene i Buskerud på Arkivportalen. Det er kun Drammen byarkiv som registrer privatarkivene i Asta. Vestfoldarkivet har derfor opprettet en lisens for Privatarkiv i Buskerud for å gjøre alle arkivene tilgjengelige for publikum. Bevaringsinstitusjonene registrerer arkivene i excel-skjemaer utarbeidet av Vestfoldarkivet. Dataene konverteres til Asta og publiseres på

Arkivportalen – under fanen «Privatarkiv i Buskerud». Det er publisert 1500 arkiver fra Buskerud. Dette er et pågående arbeid.

Buskerud fylkeskommune (Viken) har støttet ordningen. Videre støtte må diskuteres.

FOTOPROSJEKTER – MED UTG.PKT I FOKUSOMÅRDENE BEVARINGSPLANEN

På grunn av store skader i flere av fotosamlingene i Buskerud (Buskerudmuseet, Hol bygdearkiv, Drammens museum), har Vestfoldmuseenes fotoarkivar, Rune Sørli, bistått i arbeidet med ordning og konservering av fotosamlinger. I 2025 har han gjort en ekstra innsats på Lågdalsmuseet, Ringerikes museum og i Hol bygdearkiv, samt avsluttet prosjektene på Drammens museum.

Sørli har også holdt **to kurs** i forebyggende fotobevaring – i Hol bygdearkiv og på Lågdalsmuseet.

Hva er gjort med fotosamlingene? (utdrag fra Rune Sørli's rapporter)

- **Buskerudmuseet, Lågdalsmuseet.** Kort oppsummering av arbeidet på Lågdalsmuseet av arkivene etter Larsen og Stand: Ordning og konservering av fotoarkivet etter **fotograf Terje Larsen**, Kongsberg (FAME-fotografene), høst 2025. Det ble under gjennomgangen skiftet ut ca. 4.000 stk krymp-plast emballasjer med arkivbestandig plast emballasje. Rengjøring av enkelte negativer som hadde begynt å utvikle noe «melning» etter noe tidligere fukt. Samt mye arbeid med negativer som hadde festet seg til krymp-plast-emballasjen. Arkivet er nå betydelig komprimert og vil nok ha en trygg fremtidig oppbevaring i nåværende forhold i en 25 års tidsperiode.
- **Arkivet etter fotograf Strand**, Kongsberg, høst 2025. Konvolutter med mye nedbrutt materiale, mye gassing med utvikling av sterk lukt. Gassen var med på å forsterke hastigheten i nedbrytningen av øvrige negativer. Uegnet lagring. Nedbrutt materiale bør holdes adskilt arkivet, og oppbevares helt i et annet rom. Rengjøring av mange negativer som hadde begynt å utvikle «melning» etter tidligere fukt. Et stort antall negativer har synlige skjolder etter gamle kjemikalier (dårlig skylning av fotografen) + mye gul-fargede områder på negativene på grunn av påbegynt naturlig nedbrytning – grunnet negativets egenskap. Disse er ikke skilt ut, da de ikke utgjør noen stor fare for «smitte» i arkivet som sådan. Det er beholdt originale arkivkonvolutter, som er av de opprinnelige. På lengre sikt bør nok disse konvoluttene skiftes ut med syrefrie. Arkivet er nå gjennomgått og vil nok ha en trygg fremtidig oppbevaring i nåværende nytt forhold i en 10 års tidsperiode. Det bør da gjøres en stikkprøve-kontroll.
- **Buskerudmuseet, Ringerikes museum:** Sørli gjennomgår fotosamlingene på museet og i det nye fotomagaset med tanke på aktiv nedbrytning. Jobber med fotosamlinger etter **fotografene Kind og Jensen**. Overført filer fra CD plater til harddisk.
- **Drammens museum:** Har gjennomgått fotosamlingen etter **fotograf Spangberg** i Drammen. Tatt ut nedbrutt materiale.
- **Hol bygdearkiv:** Skiller materiale som er i nedbrytning fra friskt materiale. Omemballert samlingen etter **fotograf Tveito**. **Har brettet ut** negativsamlingen etter fotograf Bry.

FELLESMAGASIN OG FELLESTJENESTER

Vestfoldarkivet, ved Ann Tove Manshaus, sitter i arbeidsgruppa for fellesmagasin og fellestjenester, for å sikre bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkivene i fylket. Det jobbes med ulike modeller for privatarkiv i regionen.

BEREDSKAP – KULTURARV I KRIG OG KRISE

Arrangør for BTV-konferansen «Beredskap for kulturarv i en krise - Har dere en plan?» Invitasjonen gikk ut til hele ABM-sektoren og fylkeskommunene. Det ble etablert en arbeidsgruppe for beredskap i BTV-regionen, med Ann Tove Manshaus som leder i de to første årene. Leder av arbeidsgruppa skal gå på omgang blant samarbeidsinstitusjonene. Arbeidsgruppa har hatt ett arbeidsmøte høsten 2025.

NETTVERK

Som koordinator for privatarkivarbeid i Buskerud, er Ann Tove Manshaus med i det nasjonale nettverket for koordinatorene – i regi av Arkivverket. Manshaus sitter også i en arbeidsgruppe for Det Aktive Museet (jobber for at arkiv og museer skal være aktive samfunnsaktører), Arkivarer uten grenser og i Blue Shield komiteen som jobber for å sikre kulturminner i krig og krise. I Blue Shield komiteen jobbes det for å lage beredskapsplaner for ABM-sektoren – tilpasset både for store og små institusjoner. Manshaus har deltatt på flere nasjonale koordineringsmøter og formidlet arbeidet fra Buskerud.

KONFERANSER/SEMINARER

- Deltagelse på kulturkonferansen i Kongsberg, januar 2025
- Foredrag om koordineringsarbeidet i Buskerud/Mitt Drammen – på Humboldt-Universitat i Berlin, mars 2025. *Archives & democracy, New voices in the archives – Acquisition and documentation projects in Buskerud.*
- Foredrag pa Lier bibliotek om kulturell beredskap
- Innlegg og panelsamtale om Mitt Drammen under Kulturytring 2025. Ansvar for sesjonen.
- Innlegg og diskusjon om Blue Shield og kulturarv i krig og krise under Kulturytring 2025.
- Foredrag om koordineringsarbeidet i Buskerud/Mitt Drammen – pa Nordiske arkivdager, september 2025. *MITT DRAMMEN - New Voices in the Archives, Acquisition and Documentation*
- Foredrag om koordineringsarbeidet for privatarkivnettverket i Møre og Romsdal, oktober 2025.
- Foredrag om koordineringsarbeidet i Buskerud/mangfold i arkivene – Museene i Akershus, november 2025.

AKSESS

Artikkel i Aksess: <https://www.aksess-tidsskrift.no/aktuelt/arkiver-historie-mangfold/255827>

Bak betalingsmur.

VEIEN VIDERE 2026-2027

- Det er ikke ressurser eller et mottaksapparat i Buskerud til å bevare digitalt skapte arkiver. Det er kun Drammen byarkiv som kan bevare digitalt skapte privatarkiv for kommunen. I 2026 ønsker vi å gjøre noe med dette – i et prosjekt for å etablere et Kurdisk arkiv i regionen. Det søkes om Unescos prosjektmidler og i fylkets regionale kulturfond. Prosjektet inngår i Nye stemmer i arkivet.
- Invitasjon til å snakke om Mitt Drammen i Helsinki 16. april 2026, konferanse for finsk-svensk kulturfond.
- Søke midler for en ny utstilling til Kulturytring 2027. Denne vil i hovedsak bestå av fotodokumentasjon fra elever ved Drammen videregående skole. Elevene har levert ca. 1000 fotografier til prosjektet Mitt Drammen som vi ønsker å lage utstilling av. Gjerne i samarbeid med Interkultur og drammen bibliotek.
- Jobbe med en permanent arkivutstilling på Vestfossen kunstillaboratorium.
- Avklare videre støtte til publisering på Arkivportalen (Digitalarkivet).
- Klargjøre privatarkiver for et fellesmagasin (ordning og registrering); Lågdalsmuseet.
- Tilgjengeliggjøre flere privatarkiver på Arkivportalen; institusjonene i Hallingdal.
- Mitt Drammen – dokumentere og samle inn arkiver. Et delprosjekt for Nye stemmer i arkivet.
- Et arrangement i samarbeid med Skeivt arkiv.

Med hilsen

Ann Tove Manshaus
seniorrådgiver og koordinator for privatarkiv i Buskerud